

Anne Louise Bormann
Finn Taksøe-Jensen
Ib Hounsgaard Trabjerg

Dødsboskifte

2. udgave

Indholdsfortegnelse

Forord	5
I Indledning	21
II Skifteretterne og autoriserede bobestyrere	24
1. Organisation	24
2. Kompetence	25
2.1. Saglig kompetence	25
2.1.1. Saglig kompetence i domssager	25
2.1.2. Saglig kompetence i andre sager	30
2.1.3. Begravelsesloven	33
2.2. International kompetence	33
2.2.1. Umiddelbar kompetence	34
2.2.2. Henvisningsboer	37
2.2.3. Subsidiær behandling af dødsboer	38
2.2.4. Den nordiske dødsbokonvention	39
2.3. Stedlig kompetence	40
2.3.1. Umiddelbar kompetence	40
2.3.2. Kompetence efter henvisning	41
3. Judicielle og administrative funktioner	42
4. Autoriserede bobestyrere	43
III Legatarer	46
1. Legatar eller arving	46
1.1. Oversigt – terminologi, begreber, baggrund	46
1.2. Arving eller legatar i medfør af loven	48
1.3. Arving eller legatar i medfør af testamente	49
1.4. Arving eller legatar efter skifterettens bestemmelse	52
1.5. Sammenfatning	53
2. Opfyldelsestid for legater – morarente	54
2.1. Opfyldelsestid for legater efter DSL af 22. maj 1996	55
2.2. Opfyldelsestid for legater efter DSL som ændret i 2011	56
2.3. Morarente af sumlegater	58

Indholdsfortegnelse

3.	Generel styrkelse af legatarers skifteretlige stilling	58
IV	Skifteværger	60
1.	Baggrund	60
2.	Betingelser for beskikkelse af skifteværge	62
2.1.	Obligatoriske tilfældegrupper	63
2.2.	Fakultative tilfældegrupper	66
2.2.1.	Passive arvinger	66
2.2.2.	Legatarer	68
2.3.	Stedlig kompetence	68
2.4.	Høring af arvingen	68
2.5.	Underretning	69
2.6.	Hvem kan beskikkes	69
3.	Skifteværgens kompetence	69
3.1.	Anliggender, der alene vedrører bobehandlingen	69
3.2.	Anliggender, hvor arvingens formueforhold uden for skiftet berøres	70
4.	Forelæggelse for arvingen	71
5.	Eftersøgning af forsvundne arvinger eller legatarer	71
6.	Behov for ordinært værgemål	72
7.	Vederlag og dækning af udlæg	72
8.	Andre regler	73
V	Boets kreditorer	74
1.	Hvilke krav kan rettes mod dødsboet?	75
1.1.	Forpligtelser, der påhvilede den afdøde	75
1.2.	Begravelsesomkostninger	80
1.3.	Krav opstået ved boets behandling (massekraft)	84
1.4.	Skatter og afgifter	85
1.4.1.	Dødsboet selvstændigt skattesubjekt	85
1.4.2.	Den længstlevende ægtefælle er skattesubjekt	85
1.4.3.	Boudlæg og insolvente bobestyrerboer	86
1.5.	Skifteafgift	86
1.6.	Bo- og tillægsboafgift	86
2.	Kreditorproklama	88
2.1.	Baggrund og oversigt	88
2.2.	Proklamaudstedelse ved og før boets berigtigelse	89
2.2.1.	Proklamaudstedelse ved boets berigtigelse	89
2.2.2.	Proklama før boets berigtigelse	91

2.3.	Reglerne om proklamaudstedelse	92	
2.3.1.	Indrykning i Statstidende	92	
2.3.2.	Indrykning i lokale blade	92	
2.3.3.	Udenlandske kreditorer	93	
2.3.4.	Underretning om proklamaet til danske kreditorer	94	
2.3.5.	Kravene til bekendtgørelsen	96	
2.4.	Kravene til anmeldelsen	97	
2.4.1.	Skriftlig angivelse af kravet	98	
2.4.2.	Føreløbig anmeldelse	100	
2.4.3.	Efterfølgende konstatering af insolvens	102	
2.4.4.	Bevissikring	103	
2.5.	Boets anerkendelse af krav	103	
2.6.	Søgsmål og retsforfølgning mod boet	104	
2.7.	Retsvirkninger af anmeldelsen	105	
2.8.	Krav, der ikke kan prækluderes	105	
2.8.1.	Krav, der skal anses for kendte	107	
2.8.2.	Krav, der hviler på ejendomsret	110	
2.8.3.	Krav sikret ved pant mv.	111	
2.8.4.	Krav på skatter og afgifter	113	
3.	Uprækluderede rettigheders stilling	117	
3.1.	Oversigt	117	
3.2.	Udlevering til den berettigede	118	
3.3.	Fordringshavermora	120	
3.3.1.	Mere akut behov for at disponere	120	
3.3.2.	Ikke akut behov for at disponere	121	
3.3.3.	Retten til provenuet	121	
3.4.	Beløb, der ikke kan udloddes	121	
3.5.	Uberettiget råden over tredjemands aktiv	121	
3.6.	Opsigelse af uopsigelig gæld	123	

VI Fra dødsfaldet til berigtigelsen 124

1.	Bevis for dødsfaldet	124	
1.1.	Dødsattest	124	
1.2.	Dødsfaldskendelse	125	
1.3.	Dødsformodningsdom	127	
1.4.	Bestyrelse i 1 eller 20 år	128	
1.5.	Bevis for dødsfald ved udbetaling af pension mv.	129	
2.	Begravelsen	129	
3.	Anmeldelse af dødsfaldet til skifteretten	130	

Indholdsfortegnelse

4. Sikring af boets aktiver	131
5. Søgsmål og retsforfølgning	133
5.1. Søgsmål	134
5.2. Retsforfølgning	134
5.2.1. Arrest og udlæg	135
5.2.2. Tvangsauktion	135
5.2.3. Tilbageholdsret	136
5.2.4. Brugeligt pant	136
5.2.5. Håndpant og anden tilsvarende sikkerhedsret	136
5.2.6. Andre fagedforretninger	137
6. Midlertidige foranstaltninger	138
6.1. Baggrund – oversigt	138
6.2. Beskikkelse af midlertidig bobestyrer	138
6.2.1. Hvem kan beskikkes	139
6.2.2. Skifteretsattest, sikkerhedsstillelse og salær	140
6.2.3. Kompetence og opgaver	141
6.2.4. Kravenes stilling	143
7. Indkaldelse til møde i skifteretten eller skriftlig behandling	145
7.1. Indkaldelse til møde eller skriftlig behandling	145
7.2. Indhentelse af oplysninger	146
7.3. Skifterettens vejledningspligt	147
7.4. Oplysningspligt	149
7.5. Udsættelse	150
VII Boudlæg	151
1. Baggrund og formål	151
2. Begreb og betingelser	154
2.1. Begreb	154
2.2. Aktivmassen	155
2.3. Den dækningsberettigede gæld	158
2.4. Værdigrænsen	161
2.5. Skifterettens censurbeføjelse til at nægte boudlæg	163
2.6. Opgørelsen efter § 18, stk. 1, efter ugifte	164
2.7. Særligt om boudlæg til længstlevende ægtefæller	164
2.7.1. Fællesejemidler, der taget under ét kan udlægges efter § 18, stk. 1	165

2.7.2.	Fællesejemidler, der taget under ét ikke kan udlægges efter § 18, stk. 1	165
2.7.3.	I det hele fuldstændigt særeje	167
2.7.4.	Både fællesejemidler og fuldstændigt særeje	167
3.	Til hvem skal boudlæg ske?	168
3.1.	Intet overskud	168
3.2.	Boudlæg med et overskud	169
4.	Udlægsmodtagerens retsstilling	173
5.	Skifteretsattest	174
6.	Genoptagelse	174
7.	Skifteafgift	177
8.	Bo- og tillægsboafgift	177
9.	Beskatningsreglerne	177
9.1.	Afdøde var enlig	177
9.2.	Afdøde var ikke enlig	177
9.3.	Modtagerens skattepligt	178
VIII	Ægtefælleudlæg	179
1.	Indledning	179
2.	Nærmere om AL § 11	180
2.1.	Ægtefællens forlodsret	180
2.2.	Retten til suppleringsarv	181
2.2.1.	Begreb og beregning	181
2.2.2.	Forholdet til pensions- og forsikringsydelse og lignende ydelser	185
3.	DSLs regler	186
3.1.	Betingelser for ægtefælleudlæg	186
3.2.	Skifterettens censurbeføjelse	187
3.3.	Obligatorisk proklama	189
3.4.	Udbakning	189
3.5.	Søgsmål og retsforfølgning	191
3.6.	Ægtefællen enearving	191
4.	Skifteafgift	191
5.	Boafgift	191
6.	Beskatningsreglerne	192
IX	Uskiftet bo	193
1.	Baggrund – oversigt	193
2.	Regler i DSL, der finder anvendelse	194
3.	Betingelser for uskiftet bo	195

Indholdsfortegnelse

3.1.	Ægteskab	195
3.2.	Fælleseje	195
3.3.	Livsarvinger	196
3.3.1.	Fælles livsarvinger	196
3.3.2.	Særlige livsarvinger	196
3.3.3.	Forhåndssamtykke	198
3.3.4.	Myndigblevne særlivsarvinger mv.	199
3.3.5.	En særlig livsarvings død	199
3.4.	Solvens	199
3.5.	Anmodningen	201
3.6.	Modstående testamente	201
3.7.	Afkald	202
3.8.	Arveretsforbrydelse	202
4.	Skifteretlige retsvirkninger	202
4.1.	Gældsansvaret	202
4.1.1.	Hæftelse for gæld	202
4.1.2.	Proklama	203
4.1.3.	Udbakning	203
4.1.4.	Arrest	203
4.2.	Underretning af førstafdødes livsarvinger	203
4.3.	Formueoversigt	204
4.4.	Oplysningspligt	205
5.	Arveretlige retsvirkninger	205
6.	Ikrafttræden	206
7.	Skifteafgift	207
8.	Boafgift	207
9.	Beskatningsreglerne	207
10.	Bør uskiftet bo vælges af længstlevende	207
X	Privat skifte	209
1.	Baggrund – ni grundlæggende elementer	209
2.	Betingelserne	214
2.1.	Anmodning fra alle arvinger	214
2.2.	Boet solvent	220
2.3.	Én solvent arving, ikke repræsenteret ved værge eller skifteværge	221
2.4.	Ikke udelukket ved testamente	223
2.5.	Skifterettens censurbeføjelse	223
2.6.	Meddelelse til legatarer	225
2.7.	Prækusivt proklama	225
2.8.	Angivelse af en kontaktperson	225

2.9. Boafgifter – arving i udlandet	226
2.10. Skifterettens afgørelse	227
3. Indsendelse af åbningsstatus	228
4. Rådighed	229
5. Retsfølgning	230
6. Boets deling	231
7. Hæftelse for boets gæld	232
8. Udbakning af insolvente boer	236
9. Hæftelse over for legatarer	238
10. Transport på falden arv	238
11. Afkald på falden arv	239
12. Overgang til anden behandlingsmåde	242
13. Frister for boets afslutning	244
14. Boopgørelse	247
15. Skifteafgift og beskatningsreglerne	248
16. Forenklet privat skifte	249
16.1. Baggrund – oversigt	249
16.2. Boer, hvor en længstlevende ægtefælle ikke er enearving	250
16.2.1. Betingelser	250
16.2.2. Retsvirkninger	255
16.3. Boer, hvor en længstlevende ægtefælle er enearving	256
16.3.1. Betingelser	256
16.3.2. Retsvirkninger	257
16.4. Ikke kombination af de to varianter	258
16.5. Skifteafgift	258
XI Behandling ved bobestyrer	259
1. Bobestyrerordningens grundtræk	259
1.1. Bobestyrerens beføjelser og opgaver	259
1.2. Bobehandlingens funktionelle afvikling	264
1.2.1. Solvente og insolvente boer	264
1.2.2. Fra begyndelsen klart insolvent	265
1.2.3. Ikke fra begyndelsen klart insolvent	265
2. Afgørelse om boets berigtigelse	267
2.1. Anmodning fra en arving	268
2.2. Boet insolvent	269
2.3. Alle arvinger insolvente eller repræsenteret ved værge eller skifteværge	270
2.4. Bobestyrerbehandling bestemt ved testamente	271

Indholdsfortegnelse

2.5.	Arven tilfalder statskassen	272	
2.6.	Uafklarede arveforhold	273	
2.7.	Ikke berigtigelse inden rimelig tid	274	
2.8.	Efterfølgende overgang til bobestyrerbehandling	275	
3.	Udpegning af bobestyrer	276	
3.1.	Ingen testamentarisk indsættelse mv.	277	
3.2.	Testamentarisk indsatte bobestyrere	280	
3.3.	Længstlevende ægtefælles indsættelser	285	
4.	Forsikringsforhold	286	
4.1.	Kautionsforsikring eller anden lignende sikring	287	
4.2.	Ansvarsforsikring	288	
4.3.	Ændringer og ophør	290	
5.	Klageadgang, tilsyn og sanktioner	290	
5.1.	Klageadgang	290	
5.2.	Tilsyn	291	
5.3.	Sanktioner	292	
6.	Fra udleveringen til åbningsstatus – den foreløbige behandlingsfase	294	
6.1.	Boets udlevering – skifteretsattest	294	
6.2.	Sikring af boets aktiver, registrering og vurdering	295	
6.2.1.	Sikring af boets aktiver	295	
6.2.2.	Registrering	299	
6.2.3.	Vurdering	300	
6.3.	Udstedelse af proklama og registrering af fordringerne	300	
6.3.1.	Proklama	300	
6.3.2.	Registrering af fordringerne	301	
6.4.	Information af arvinger og legatarer – et første bomøde	302	
6.5.	Afklaring af arveforholdene, herunder eftersøgning af arvinger	304	
6.6.	Tegningsret og antagelse af sagkyndig bistand	306	
6.7.	Ingen foregribende dispositioner, søgsmål og retsforfølgning	309	
6.7.1.	Ingen foregribende skridt	309	
6.7.2.	Søgsmål og retsforfølgning	310	
6.8.	Åbningsstatus	311	
6.8.1.	Funktionel betydning	312	
6.8.2.	Indhold	312	

6.8.3.	Udsendelse	313	
6.8.4.	Boet insolvent	314	
6.8.5.	Senere konstateret insolvens	314	
6.8.6.	Senere overgang til bobestyrerbehandling	315	
7.	Fra åbningsstatus til boets slutning – den operationelle behandlingsfase	315	
7.1.	Oversigt	315	
7.2.	Bostyret	316	
7.2.1.	Oversigt	316	
7.2.2.	Forelæggelse af væsentlige spørgsmål	317	
7.2.3.	Bobestyrerens censurbeføjelse	319	
7.2.4.	Pligtmæssig forelæggelse for skifteretten	321	
7.3.	Bomøder	321	
7.4.	Prøvelse af fordringer og andre krav	323	
7.4.1.	Oversigt	323	
7.4.2.	Boet utvivlsomt solvent	325	
7.4.3.	Tvivl om boets solvens	329	
7.4.4.	Boet klart insolvent	330	
7.5.	Realisation af boets aktiver	330	
7.5.1.	Baggrund – oversigt	330	
7.5.2.	Underhåndssalg	331	
7.5.3.	Tvangsauktion over underpantsatte og udlagte genstande mv.	335	
7.5.4.	Salg af værdipapirer	339	
7.5.5.	Frivillig offentlig auktion	339	
7.5.6.	Ansvarsfraskrivelsesklausuler og tilstandsrapporter	339	
7.6.	Inddrivelse af fordringer og andre krav	341	
7.7.	Betaling af gæld mv.	342	
7.8.	Acontoudlodninger	343	
7.8.1.	Baggrund – oversigt	343	
7.8.2.	Tilladelse	343	
7.8.3.	Indberetning	344	
7.8.4.	Mellemrente	344	
7.9.	Overgang til anden behandlingsmåde	345	
7.10.	Opfordring til sagsanlæg	347	
8.	Boets afslutning – den afsluttende behandlingsfase	349	
8.1.	Oversigt	349	
8.2.	Frister	349	
8.3.	Henskydelse af en del af boet	351	
8.4.	Boopgørelsen	351	

Indholdsfortegnelse

8.5.	Vedtagelse af opgørelsen	354
8.6.	Salær	354
8.7.	Dødsboskat	357
8.8.	Retsafgift	359
9.	Insolvente boer	359
9.1.	Baggrund – oversigt	359
9.2.	Afgørelse om boets berigtigelse	361
9.2.1.	Insolvensbegrebet	361
9.2.2.	Fremrykket konstatering af insolvens	362
9.2.3.	Insolvens ifølge åbningsstatus	362
9.2.4.	Efterfølgende konstatering af insolvens	362
9.2.5.	Omberigtigelse fra anden behandling	363
9.2.6.	Særligt om valget mellem boudlæg og bobestyrerbehandling	363
9.2.7.	Afgørelsen er judiciel	364
9.3.	Etablering af bostyre	364
9.3.1.	Almindelige regler	364
9.3.2.	Stort konkursbostyre	365
9.4.	Boets udlevering	365
9.5.	Behandlingsreglerne	366
9.5.1.	Særligt om fordringsprøvelse	367
9.5.2.	Godkendelse af bobestyrerens salær	368
9.5.3.	Særligt om stort bostyre	368
9.5.4.	Særligt om indbo og personlige effekter af beskeden værdi	369
9.6.	Kravenes stilling	371
9.7.	Boet viser sig at være solvent	372
9.8.	Beskatningsreglerne	373
9.9.	Retsafgift	374
9.10.	Statskassens hæftelse for omkostninger	374
10.	Klage over bobestyrere	374
10.1.	Indledning	374
10.2.	Klageadgangen	375
10.3.	Behandlingsreglerne	377
10.4.	Skifterettens afgørelse	377
XII	Skifte af længstlevende ægtefælles fællesejmidler	381
1.	Baggrund – oversigt	381
2.	Materielle delingsregler	382
2.1.	Længstlevendes fællesejmidler	382
2.2.	Længstlevendes fuldstændige særeje	384

2.3.	Længstlevendes pensionsrettigheder	384
2.4.	Regulering for betalte skatter	385
2.5.	Boslodsudveksling	386
3.	Skifteretlige regler	386
3.1.	Rådighed	387
3.2.	Retsforfølgning	387
3.3.	Opdelingen	388
4.	Beskatningsregler	389
5.	Skifteafgift	390
XIII	Skifte af uskiftet bo, mens længstlevende er i live	391
1.	Baggrund – oversigt	391
2.	Skiftegrundene	391
2.1.	Ægtefællen ønsker at skifte	391
2.2.	Nyt ægteskab	392
2.3.	Myndigblevne særlivsarvinger	393
2.4.	En særlivsarvings død	394
2.5.	Forsømmelse af forsørgelsespligt	394
2.6.	Misbrug	394
2.7.	Andre tilfælde	394
3.	Materielle delingsregler	394
3.1.	Førstafdøde er død før 1. april 1964	394
3.2.	Førstafdøde er død den 1. april 1964 eller senere, men inden 1. januar 2008	395
3.3.	Førstafdøde er død den 1. januar 2008 eller senere	396
3.4.	Vederlagskrav	396
3.5.	Successivt skifte af uskiftet bo	397
4.	Skifteretlige regler	398
4.1.	Rådigheden	398
4.2.	Retsforfølgning	399
4.3.	Proklama – udbakning	399
4.4.	Hæftelse	400
4.5.	Forenklet privat skifte	401
4.6.	Behandling ved bobestyrer	401
5.	Beskatningsreglerne	401
5.1.	Fuldstændigt skifte	401
5.2.	Partielt skifte	402
5.3.	Boet erklæres insolvent	402
6.	Retsafgift	402

Indholdsfortegnelse

XIV	Revision, boafgift og udlodning	403
1.	Baggrund – oversigt	403
2.	Revision	404
2.1.	Godkendelse af værdiansættelserne	404
2.2.	Skifterettens revision	406
3.	Boafgift	408
4.	Udlodning	411
XV	Sagkyndig vurdering	414
1.	Baggrund – oversigt	414
2.	Civile regler	414
2.1.	Hvornår er en vurdering sagkyndig?	414
2.2.	Udmeldelse ved skifteretten	415
2.3.	Omvurdering	417
2.4.	Sikkerhedsstillelse, vederlag og betaling af vurderingsudgifter	420
3.	Skatteretlige regler	421
XVI	Skifterettens behandling af tvister	423
1.	Baggrund	423
2.	Oversigt	423
3.	Anvendelse af retsplejelovens regler om byretssager	425
4.	Sagens parter	427
5.	Henvisning til landsret mv.	428
6.	Domssager og modkrav	429
7.	Sager om andre spørgsmål	430
XVII	Retsmidler til anfægtelse af afgørelser	432
1.	Oversigt	432
2.	Berigtigelse efter RPLs regler	432
3.	Omgørelse efter RPLs regler	433
4.	Omgørelse og genoptagelse efter DSL § 103	433
4.1.	Baggrund	433
4.2.	Grundreglerne	434
4.3.	Nye aktiver eller passiver	435
4.4.	Arvedelingen eller udlodningen forkert	437
4.5.	Væsentlige fejl ved boets behandling	439
4.6.	Boafgiften beregnet forkert	440
4.7.	Udlevering til anden behandling	441
4.8.	Nye oplysninger	441

4.9.	Sikkerhedsstillelse	441	
4.10.	Beskatningsreglerne	442	
5.	Berigelse, erstatning og tilbagelevering	443	
5.1.	Baggrund – oversigt	443	
5.2.	Berigelsesreglen	444	
5.2.1.	Udgifter, indtægter, værdifald og værdistigning	445	
5.2.2.	Videreoverdragelse	445	
5.2.3.	Forbrug	445	
5.2.4.	Indføjning	446	
5.2.5.	Penge	446	
5.2.6.	Boets tab	446	
5.2.7.	Udbytte	446	
5.3.	Erstatningspligt	446	
5.4.	Tilbagegivelse af effekter	447	
5.5.	Lempelse af kravet	447	
5.6.	Videreoverdragelse af genstanden	449	
5.7.	Skifterettens kompetence	449	
6.	Anke og kære	449	
XVIII	Retssager ved de almindelige domstole	451	
1.	Kompetencefordelingen	451	
2.	Boets indtræden i anlagte sager	453	
2.1.	Sager anlagt af den afdøde	453	
2.2.	Sager anlagt mod den afdøde	454	
3.	Subsidiær søgsmålsret	455	
XIX	Offentlighed	457	
1.	Retsmøder ved skifteretten	457	
2.	Bomøder	459	
3.	Oplysninger om boets behandlingsform	459	
4.	Aktindsigt	459	
XX	Inhabilitet	463	
1.	Almindelig inhabilitet	463	
2.	Speciel inhabilitet	464	
3.	Særligt om vurderingsmænd	467	
4.	Særligt om erhvervelse af boets aktiver	468	
XXI	Ikrafttræden, Færøerne og Grønland	469	

Indholdsfortegnelse

Forkortelser 473

Litteraturfortegnelse 475

Domsregister 479

Stikordsregister 485